

**ŠKOLA PRO UDRŽITELNÝ ŽIVOT
A MÍSTNĚ ZAKOTVENÉ UČENÍ**

Milé kolegyně, milí kolegové,

dostává se k vám první číslo roku 2024, tedy roku pro naši organizaci i pro program ŠKOLA PRO UDRŽITELNÝ ŽIVOT jubilejním a plným oslav, kterým se budeme věnovat v dalších číslech. Co však najdete v tomto čísle?

- tradiční krátké reportáže z proběhlých akcí a projektů
- v příštím školním roce se chystáme podpořit pedagogické **týmy ve školách, které chtějí pracovat s místně zakotveným učením** - v článku se dozvíte, na čem pracuje mezinárodní tým a jak je možné se zapojit
- **ZŠ Skřipov** představí, jak řešili klima v jejich místě
- zveme vás na tradiční **Letní školu místně zakotveného učení** pro zájemce o hlubší ponoření do tématu
- letos opět otevíráme brány **Specializačního studia pro koordinátory EVVO** a již se můžete předběžně hlásit
- přinášíme také několik inspirací do výuky - například lekci Změna klimatu a emoce v nás, Biomimikry či online příručku o participaci v environmentálním vzdělávání.

Přejeme inspirativní čtení a těšíme se na společná setkávání či spolupráci i v roce 2024!

Za tým ŠUŽ a MZU

Silvie Kozlovská a Eliška Hájková
Středisko ekologické výchovy SEVER

SLAVÍME 20 LET!

Škola pro udržitelný život oslavuje dvacet let - které byly plné inspirace, úspěchů a hlavně příběhů, jež měnili místa k lepšímu.

Čím dál větší počet zapojených škol nás utvrzuje v přesvědčení, že každý malý krok směrem k udržitelnosti má obrovský dopad, ale také nás motivují k dalšímu rozvoji a inovacím - jako je program speciálně zaměřený na klimatickou změnu, nebo větší důraz na participaci žáků.

I nadále chceme motivovat a podporovat zapojené žáky a učitele, aby se stali aktivními občany s odpovědným přístupem k životnímu prostředí.

Děkujeme, že jste v tom s námi!

Více o programu najdete [na našich stránkách](#) nebo zjistíte v [našem videu](#).

Přihlásit se na příští rok můžete předběžně [na tomto odkazu](#).

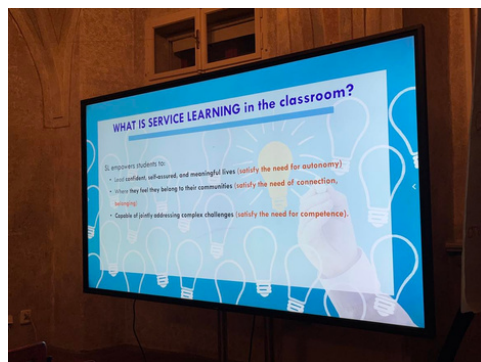
EXPERTI Z PĚTI ZEMÍ DEBATOVALI, JAK ZAVÁDĚT MÍSTNĚ ZAKOTVENÉ UČENÍ SKRZE KOLEGIÁLNÍ PODPORU 1/2

Začátkem února se ve Středisku SEVER uskutečnilo několikadenní setkání metodiků místně zakotveného učení z Finska, Rumunska, Polska, Slovenska i Česka. Společně hledali možnosti, jak podpořit školy a pedagogy v tom, aby bylo místně zakotvené učení zaváděno co nejvíce do života školy a každodenní výuky. Motivací pro partnerské organizace je především přínos tohoto vzdělávacího přístupu.

Místně zakotvené učení, během kterého žáci dostanou příležitost aktivně se podílet na prospěchu místa a komunity, **žákům umožňuje:**

- **vést sebevědomý, sebejistý a smysluplný život** (uspokojit potřebu autonomie)
- **zažít pocit, že patří do své komunity** (uspokojit potřeby spojení, sounáležitosti)
- **společně řešit složité výzvy** (uspokojit potřebu kompetence)

**Financováno
Evropskou unií**

EXPERTI Z PĚTI ZEMÍ DEBATOVALI, JAK ZAVÁDĚT MÍSTNĚ ZAKOTVENÉ UČENÍ SKRZE KOLEGIÁLNÍ PODPORU 2/2

Partneři se shodli na tom, že se v novém projektu nezaměří tolik na práci s jednotlivými učiteli, jako spíše na **týmy učitelů**, a také na zástupce managementu škol tak, aby místně zakotvené metody mohlo ve školách zažít co nejvíce žáků.

Máte chuť ve své výuce pracovat s místně zakotvenými metodami? A zároveň byste si přáli, aby je mohli zažívat i žáci vašich kolegů? Jste si nejistí v tom, zda by vás vedení školy v tom podpořilo?

Pokud ano, **zapojte se od září 2024** do našeho projektu Erasmus+ „**Community as a Classroom**“, v rámci něhož výše zmínění odborníci připravují rozsáhlou a intenzivní podporu školám v tomto tématu.

Pro více informací se můžete obrátit na Kateřinu Borovinovou ze Střediska ekologické výchovy SEVER, katerina.borovinova@ekologickavychova.cz.

Financováno Evropskou unií. Vyjádřené názory a stanoviska jsou však výhradně názory a stanoviska autora (autorů) a nemusí tak nutně odrážet názory a stanoviska Evropské unie nebo Domu zahraniční spolupráce. Evropská unie ani orgán poskytující grant za ně tedy nemohou nést odpovědnost.

**Financováno
Evropskou unií**

ŘEŠÍME KLIMA V MÍSTĚ 1/2

Lekce o klimatu – soubor navazujících lekcí na téma klimatické změny a jak na ni – na tom pracuje tým lektorů SEVERu a učitelé z 15 českých škol.

Lekce zpracujeme formou metodiky, která bude po dokončení volně dostupná na internetu. Metodika vzniká ve spolupráci s německou partnerskou organizací Umweltzentrum Dresden a německými učiteli, proto bude zveřejněna i v Německu.

Výhodou těchto lekcí bude, že budou využitelné jak **samostatně** dle výukových potřeb, tak **i jako celek**, který po absolvování žáky komplexně zasvěťí do problematiky klimatické změny, ale především se zároveň dozví a prakticky vyzkouší, jak se mohou jednotlivci i obce negativním dopadům bránit či jak se chovat, abychom tento problém neprohlubovali.

Nezapomněli jsme ani na palčivé téma dneška, a tím je **práce s emocemi**, především těmi negativními (úzkosti, strach z budoucnosti...), i na to najdete v budoucí metodice zajímavé aktivity.

sponsored by

Deutsche
Bundesstiftung Umwelt

www.dbu.de

Česko-německý
fond budoucnosti

Deutsch-Tschechischer
Zukunftsfonds

ŘEŠÍME KLIMA V MÍSTĚ 2/2

Děkujeme 15 učitelkám a učitelům za spolupráci a pilotní realizace těchto lekcí – a za neocenitelnou zpětnou vazbu, která pomáhá lekce vylepšovat!

Intenzivní spolupráci jsme kromě setkání s částí pedagogů v Drážďanech rozvíjeli také na **společném víkendovém setkání** na středisku ekologické výchovy v Horním Maršově (13. – 15. 10. 2023), kde jsme společně vyzkoušeli první část lekcí, ladili a vylepšovali :-)

Nyní již většina škol realizuje třetí z celkových šesti lekcí a v únoru nás čeká další společné setkání.

V příštím Newsletteru se o chystané metodice dozvíte více...

Projekt „Česko-německé partnerství pro vzdělávání v oblasti ochrany klimatu“ je spolufinancován Německou spolkovou nadací pro životní prostředí (DBU) a Česko-německým fondem budoucnosti.

sponsored by

Deutsche
Bundesstiftung Umwelt

www.dbu.de

Česko-německý
fond budoucnosti

Deutsch-Tschechischer
Zukunftsfonds

Jak se daří školám zapojeným v programu Škola pro udržitelný život (ŠUŽ)

v rámci projektu Mladí pro klima II, který byl podpořen v grantovém řízení programu Active Citizens Fund

S odvahou k udržitelné školní zahradě - otevřené komunitě!

Několik skupin mladých lidí se na podzim pustilo do přípravy udržitelných klimatických školních zahrad s cílem vytvořit prostor, který bude sloužit nejen k relaxaci, vzdělávání a vzájemnému setkávání, ale i jako příklad adaptačních klimatických opatření.

Celý proces probíhá participativně – žáci jsou zapojeni do každé fáze přípravy a mají možnost ovlivnit konečný výsledek. Vše dělají s ohledem na udržitelnost a klima.

Co dělat, aby se školní zahrada stala prostředím, které přináší výhody pro celou komunitu?

Přinášíme pár tipů od zapojených škol a jejich konzultantů:

- Zaměřte se na **udržitelnost a smysluplnost** opatření na zahradě, na funkčnost, ne pouze na vizuální stránku (více inspirace [na tomto odkazu](#)).
- Hledejte cesty, jak a kdy **otevřít zahradu veřejnosti** – organizujte pravidelné otevřené dny, pořádajte akce pro veřejnost, workshopy a přednášky s různými tématy.
- Zapojte se do **místních akcí**, v rámci kterých představíte svou školní zahradu jako příklad udržitelného a inspirativního prostředí.
- Propojte **práci na zahradě s výukou** ve škole napříč různými předměty a jako prostředek pro praktické učení.

Projekt podpořila Nadace OSF / Výbor Dobré vůle – Nadace Olgy Havlové v rámci programu Active Citizens Fund, jehož cílem je podpora občanské společnosti a posílení kapacit neziskových organizací. Program je financován z Fondů EHP a Norska.

JAKOU MÁME UHLÍKOVOU STOPU? ZŠ Skřipov

Žáci 8. ročníku skřipovské základní školy se aktivně zapojili do řešení klimatické změny v okolí své školy.

CO SE NÁM PODAŘILO?

- Zmapovat klimatické hrozby a adaptační opatření v obci, vytvořit klimatický akční plán a informovat o něm vedení obce a vedení školy.
- Vybudovat kompostér a vyvýšený záhon v blízkosti školy a zapojit při tom místní zahrádkáře (pomoc s výsadbou rostlin) a místní firmu (pomoc s realizací kompostéru).

CO JSME ZAŽILI?

Při mapování obce jsme zjistili mnoho o klimatických hrozbách přímo v naší obci, napadala nás i různá řešení, která jsme diskutovali s panem starostou. Ten přinesl do diskuze spoustu užitečných rad a nápadů. Viděli jsme, že náš průzkum má význam i pro dospělé.

Snažili jsme se zjistit, jak snížit uhlíkovou stopu dovážených potravin. Změřili jsme si svoji *uhlíkovou stopu*, výsledky jsme zpracovali ve formě plakátu a **vyvěsili na chodbě ve škole**.

O klimatické změně jsme se dále vzdělávali v ekologickém centru Sluňákov. Zjistili jsme například, kolik kg CO₂ je schopen vyvázat vzrostlý strom a kolik uhlíku takto zadrží po dlouhé roky. Také jsme se setkali s paní Agelovou, která nám dala praktické rady, jak snižovat svoji uhlíkovou stopu, např. *zerowaste*.

Rozhodli jsme se vybudovat vyvýšené záhony a kompostér, který bude nejen zdrojem kompostu, ale bude snižovat produkci metanu ze skládek, kde by se rozkládaly zbytky potravy.

"Poznávali jsme více naší obec a viděli věci, kterých jsme si dříve nevšíмали. Zjistili jsme, že můžeme v dobrém zlepšovat místo, kde žijeme a vedení obce nám naslouchá."

"Dále se chceme zaměřit i na hospodaření s odpadem doma a využít ho podobně jako v našem projektu, ale většina to stejně tak už doma děláme. Někteří máme doma kompost a pěstujeme vlastní zeleninu."

"Projekt stál za to. Máme radost ze všeho, co se povedlo."

LETNÍ ŠKOLA MÍSTNĚ ZAKOTVENÉHO UČENÍ

pro učitele a další vzdělavatele, kteří chtějí rozšířit svoje zkušenosti a znalosti o místně zakotveném učení

Kde: Dům obnovy tradic, ekologie a kultury - DOTEK, Horní Maršov, Krkonoše

Kdy: 26.-28. 8. 2024

Čeká vás:

- pestrá paleta příkladů a příběhů, jak učit skrze místo uvnitř i venku
- inspirace místem se silným geniem loci
- setkání s experty, kolegy a dalšími vzdělavateli
- objevování cest k aktivnímu občanství
- stoupaní po žebříku Místně zakotveného učení
- kniha Učíme se místem

Cena: bude upřesněna (odhad cca 3000,- Kč) - zahrnuje program, ubytování ve vícelůžkových pokojích s vlastním sociálním zařízením, plnou penzi.

Na setkání se těší lektorky Střediska ekologické výchovy SEVER Horní Maršov, o.p.s.

S dotazy a předběžnými přihláškami se obraťte na: Elišku Hájkovou,
eliska.hajkova@ekologickavychova.cz, telefon: 734 310 966

SPECIALIZAČNÍ STUDIUM

pro školní koordinátory environmentální výchovy pro učitele základních a středních škol

V letošním roce otevíráme nový ročník Specializačního studia pro školní koordinátory environmentální výchovy.

Jedná se o studium "výkonu specializované činnosti v oblasti environmentální výchovy" dle §9 vyhlášky č. 317/2005 Sb., které je předpokladem zařazení koordinátora do příslušné platové třídy a přiznání specializačního příplatku (a tedy i jeho odměňování). Studium je určeno absolventům magisterského programu pedagogického typu nebo absolventům magisterského programu nepedagogického typu doplněného pedagogickým minimem. Tyto podmínky je nutno splnit do zahájení studia, tj. do srpna 2024.

*Studium je prezenční v rozsahu **250 vyučovacích hodin**. Obsah studia je vytvořen dle Standardu k výkonu specializované činnosti v oblasti environmentální výchovy.*

Studium klade důraz na praktické využití nabytých dovedností. Studující se zúčastní řady praktických aktivit, terénních programů, návštěv zajímavých škol, setkají se v rámci přednášek s mimořádnými osobnostmi. Potkají se s aktivními koordinátory EVVO a získávají pohled do jejich každodenní práce. Kromě toho mají jedinečnou příležitost objevit přírodně cenná území a seznámit se s nabídkou široké škály vzdělávacích institucí, které se specializují na ekologickou výchovu. Odborným garantem studia je Středisko ekologické výchovy SEVER, které má za sebou již 10 úspěšně odvedených ročníků studia.

Zahajovací 5 denní kurz proběhne **na sklonku léta 2024** (termín bude upřesněn) na DOTEKu v Horním Maršově v Krkonoších. Během školního roku 2024 – 2025 proběhnou další 4 semináře (na 3 – 4 dny) na různých místech, v létě 2025 závěrečný kurz, v září 2025 závěrečné zkoušky a obhajoby závěrečných prací.

Celkové náklady na studium (výuka, materiály, ubytování a stravování): budou upřesněny dle možností příspěvků jednotlivých krajů.

Zájemci o studium, zašlete předběžnou přihlášku E-MAILEM nejpozději do 15. května 2024 na adresu:

Ing. Eliška Hájková, eliska.hajkova@ekologickavychova.cz

tel. 734 310 966

Ohledně zařazení do studia budete vyrozuměni po uzávěrce 15.5. Následně Vám bude zaslána smlouva a faktura .

JAK NA ZMĚNU KLIMATU VE ŠKOLNÍ ZAHRADĚ?

„Adaptační a mitigační opatření na změnu klimatu do školních zahrad“, v rámci tohoto projektu, který byl v roce 2023 podpořen Ministerstvem životního prostředí ČR, proběhly na podzim projektové dny na školních zahradách.

V rámci projektových dní byli žáci formou krátkého výukového programu seznámeni s problematikou **sucha a horka v zahradách a možnými protipatřeními**. Druhá část dne byla věnována realizaci konkrétních klimatických opatření. Na dvou školách žáci společně s lektorkami programu **vybudovali zahradní jezírka**, na dalších dvou **zelené střechy** a na poslední školní zahradě se **vysazovali stromy a keře**.

Pokud vás myšlenka budování klimatických přírodních prvků do školních zahrad oslovila, nabízíme vám ke stažení metodiku projektového dne a nebo možnost realizace obdobného projektového dne na vaší zahradě.

Metodika je ke stažení [ZDE](#).

Ministerstvo životního prostředí

V případě zájmu o podrobnější informace, prosím, kontaktujte koordinátorku projektu Šárku Škodovou (sarka.skodova@ekologickavychova.cz).

BIOLEARNING FOR THE FUTURE

Projekt, který nám pomáhá hledat udržitelná řešení inspirovaná přírodou, se dostává do finální fáze. Na stránkách www.biolearn.eu v sekci „pro první stupeň“ nyní postupně doplňujeme krátké aktivity, které vám pomohou s dětmi objevovat zajímavosti z přírody, které inspirovaly lidi k různým vynálezům.

V lednu jsme v rámci závěrečného meetingu na Slovensku navštívili soukromou základní školu v Nové Dubnici, kde mají biomimikry jako samostatný předmět v 6. třídě. Pan učitel Michal Richter předvedl partnerům vzorovou vyučovací hodinu na téma strukturální barvy. (popis aktivity najdete pod záložkou *Barvy bez barviv*). V rámci této hodiny si děti pomocí difrakční mřížky vyrobily **duhovou čokoládu**. Nejúspěšnější částí pak byla její závěrečná konzumace :-)

Díky našim aktivitám si můžete ve škole uspořádat vlastní **Biomimikry den**, kde děti seznámíte s přírodními principy a na závěr budou samy navrhovat inovace inspirované přírodou. **Podklady najdete již brzy na výše uvedeném webu.** Pro učitele plánujeme v rámci projektu také podrobnější semináře a mezinárodní online konferenci.

Milada Dobiášová, SEVER

Erasmus+

ZMĚŇME KLIMA PSYCHICKOU ODOLNOSTÍ

**Jak by mohlo naše vnitřní prožívání ovlivnit změnu klimatu?
Domníváme se, spolu s odborníky na lidskou psychiku, že ohromně.**

*Sníží se potřeba nákupů, exotických dovolených, dlouhých sprch či nadspotřeba zdrojů, pokud budeme vnitřně spokojeni, nebudou nás ovládat emoce a poznáme, co nám opravdu pomáhá žít úspěšný život ve smyslu spokojenosti?
Odpovězte si sami....*

Změna klimatu a emoce v nás: co je environmentální žal a co s ním

Poznejte pomocí edukativního videa, co je environmentální žal a jak s ním lze pracovat, a prozkoumejte vlastní strategie, které vám mohou pomoci zpracovávat náročné či tíživé emoce.

Délka: 45 minut

Věk: 9. třída ZŠ, SŠ, VŠ

Předměty: ZSV / výchova k občanství, přírodopis/biologie, psychologie

Typ: lekce, video

Vytvořeno: 6. 6. 2023

Autor/ka: Tomáš Lengál, Gymnázium Frýdlant, vytvořeno pro [Člověk v tísni o.p.s.](#)

Chceme Vám proto představit lekci z webu [Učím o klimatu](#), která se tohoto tématu týká a doplňuje tak často opomíjenou část vzdělávací praxe.

V lekci „Změna klimatu a emoce v nás“ s žáky proberete techniky a způsoby, které jim pomáhají zpracovávat náročné emoce a pocity. Pomocí edukativního videa psycholožky Zdeňky Voštové se dozvíte, co je to environmentální žal a jak s ním pracovat. Na konci je důležité zažitou lekci reflektovat pomocí otázek, které by žáky měli vést k ukotvení a zvědomění si cílů lekce.

K lekci jsou vytvořeny dva pracovní listy, čímž se provedení lekce zjednodušuje.

Další podobně zaměřené lekce budou na webu [Učím o klimatu](#) přibývat. Pokud chcete být informovaní, sledujte náš [Facebook Učím o klimatu](#) nebo se přidejte k naší stejnojmenné [FB skupině](#).

Kompletní lekci naleznete na [tomto odkazu](#).

PARTICIPATORY ENVIRONMENTAL EDUCATION HANDBOOK online příručka o participaci v environmentálním vzdělávání

Díky mezinárodní spolupráci vznikla unikátní příručka k participaci, kterou můžete využít i vy! Je totiž online a zdarma k využití. Většina textů je v angličtině, avšak národní příspěvky si můžete otevřít vždy buď v angličtině nebo v originálním jazyce (v češtině, slovenštině, polštině či maďarštině). Navíc jsou zde nahrané záznamy příspěvků z různých konferencí či workshopů k tématu participace, a to nejen v angličtině, ale některé i v národních jazycích ;)

Příručka obsahuje mimo jiné vždy stručné pojednání o současné situaci v oblasti participace v zapojených zemích (kromě ČR je to Slovensko, Polsko a Maďarsko) - je zajímavé si porovnat se situací v ČR.

Jako příklady participativních přístupů zde najdete popisy programů jako Ekoškola, Škola pro udržitelný život, Roots and Shoots a mnoho dalších.

Příručku najdete na [TOMTO ODKAZU](#).

Škola pro udržitelný život a Místně zakotvené učení
Newsletter
ÚNOR 2024

Redakce: Silvie Kozlovská, Eliška Hájková

Editace: Silvie Kozlovská

Středisko ekologické výchovy SEVER Horní Maršov, o.p.s.

Foto: archiv SEVERu (není-li uvedeno jinak)

E-mail programu: suz@ekologickavychova.cz

Kontakt pro Newsletter: silvie.kozlovska@ekologickavychova.cz

Středisko ekologické výchovy SEVER – Národní koordinátor programu Škola pro udržitelný život

www.skolaprozivot.cz

www.sever.ekologickavychova.cz

<https://www.facebook.com/skolaprozivot>

Příští uzávěrka newsletteru pro vaše náměty a příspěvky: **30. 5. 2024**

Příjem vašich námětů a příspěvků na facebook a web: **průběžně**

